

Domarboken och Rut

Nycklar

Domare

Under tiden efter ökenvandringen hade folket ingen kung men Gud utsåg med jämna mellanrum Domare. Dessa fick beroende på situation lite olika roller. Ibland som just domare som man gick till för rådgivning och för att skipa rätt. Ibland mer liknande krigsledare som samlade folket för att försvara sig eller anfälla. Domarna var ofta lokalt förankrade till någon / några av stammarna och det var olika hur mycket de påverkade hela folket. Den siste domaren är Samuel som kommer att smörja Israels två första kungar, Saul och David.

Goel – Skyldeman

Begreppet skyldeman hade att göra med flera saker. När en man dog var hans hustru ekonomiskt och socialt skyddslös. Ägandet av mark var förbehållet männen och arbete utanför det egna hushållet var för en kvinna inte lätt att finna. Därför fanns det en lag för att skydda efterlevande till dem som dött och även den dödes namn. En manlig släkting, i första hand en bror tog över ansvaret för hustrun till den som dött. Detta innebar försörjningsplikt men även att det första barnet som kvinnan fick med sin nya man räknades som den dödes (om han inte hunnit få några söner). Skyldemannen var även skyldig att inlösa marken som tillhörde den döde och på så vis få den att stanna i familjen. Det hebreiska ordet för skyldeman är med svensk bokstavering Goel,(גֹּאֵל). Detta ord är detsamma som vi översätter med förlossare, befriare eller hjälpare i vår bibeltext. I hebreiskan handlar ordet om att en person aktivt går in och handlar utifrån sitt släktskap till någon. Det kan som ovan gälla giftermål och barn, men vanligare är att det rör sig om att skydda släktingen och att straffa orätt som gjorts mot henne/honom samt att köpa henne/honom fri. Bibelns främste Goel är Gud. Han som är allas Fader går in och handlar efter det släktskapet gentemot dem som vill vara hans barn. Jesus blir vår mänskliga broder för att kunna köpa oss fria från vår skuld till Gud själv. Han blir befriaren, förlossaren han agerar utifrån sitt släktskap med oss. Han är vår Goel - skyldeman.

Fakta

Författare:

Okänd

Tid:

Utspelar sig mellan intåget i landet och kungatiden som börjar i och med kung Saul som smörjs av den siste domaren Samuel. 1200 -1000 talet f.Kr. Skrivna långt senare.

Bakgrund:

Domarnas tid är en orolig tid. Detta märker vi ingenting av i Ruts bok men i Domarboken är det en mycket dyster bild som målas. En återkommande strof i Domarboken är, *På den tiden fanns ingen kung i Israel var och en gjorde vad han själv fann för gott.* Det är tydligt att ur det kommer väldigt lite gott. Folket gör det som är ont. De vänder sig till andra gudar och dyrkar dem. Man utlämnade kvinnor till att våldtas och våldtog dem själv (ett fruktansvärt exempel på detta står att finna i Dom 19). Det är tydligt att Domarboken skrivits för att förklara varför det gick illa och att Ruts bok är skriven som ett föredöme i hur man lever rätt .

Måndag: Debora

Läs Dom 4-5

Till Debora gick man för råd och domslut.

Vem går du till för råd? Vad är det som gör att du går till just henne eller honom?

I domarboken som helhet markeras igen och igen skillnaden i konsekvens mellan att leva ett gudsfrånvänt, ont liv eller ett liv där man ropar till Gud och vänder om. När människor gör det onda prisger Gud dem åt deras fiender och tvärtom.

Vad gör du för reflektion kring Guds handlande i texten?

Tisdag: Gideon

Läs Dom 6-7

Här möter vi en lillebror från en liten ätt, som ifrågasätter Guds ängel och åter och åter igen prövar Gud. Ändå blir han mannen som kommer leda folket till seger mot midjaniterna, med en liten styrka för att ingen ska misstolka att det endast är genom Gud som de kan segra.

Gideon bygger ett altare som han kallar Gud är trygghet.

Om du skulle bygga ett altare, vad skulle du kalla det?

Onsdag: Den ofattbare

Läs Dom 13

En ofruktbar kvinna, de är ganska många i Bibeln, får besök av en ängel. Ett bud om en son. Ängeln vill inte ge dem sitt namn, han svarar att det är ofattbart. Därefter offerar paret till *Herren, han som gör det ofattbara...*

Gud den ofattbare, som gör det ofattbara. Sitt en stund i stillhet omsluten av Guds ofattbara storhet och hans förmåga att göra långt mer än vi någonsin förstår.

Torsdag: Simson

Läs Dom 16

(vill du läsa hela berättelsen om Simson läs 14-15 också)

Simson den starke är en komplex domare. Styrkan sitter i hans hår som aldrig klippts, svagheten i kvinnorna som han faller för.

Vad är din styrka? Vad är din svaghet?.

Den osökta uppmaningen denna dag blir: Uppmuntra någon som gör ett stort arbete i din församling eller i övrigt för Guds rike.

Fredag: Noomi

Läs Rut 1

Noomis liv har drabbats av de svåraste av förluster. Hon känner sig straffad av Gud. Mitt i detta får hon stöd från sin svärdotter som lämnar allt för att följa henne. Namnet Rut betyder vänskap.

Vilka förluster har drabbats av? Har du haft någon Rut i ditt liv?

Lördag: Rut

Läs Rut 2-3

Rut arbetar och blir omhändertagen. Tar ansvar och får gåvor. Går in i relation med människor och blir innesluten i gemenskap. I judisk tradition är hon förebilden för proselyten (någon av icke - judisk börd som konverterar till judendomen). I kristendomen har hon varit en förebild i vänskap och kärlek.

På vilket sätt kan Rut vara en förebild för dig i dag?

Söndag: Boas

Läs Rut 4

Boas är en av männen i Gamla Testamentet som har många likheter med Jesus. Såningsmannen som välsignar sina arbetare, vårdar om de fattiga och änkorna, bjuder på bröd och vin (kap 3). Skyldemannen som går in och betalar skulden, gifter sig med bruden och sörjer för henne och hennes framtid.

På vilket sätt kan Boas vara en förebild för dig idag?